

Gamlar perlur

HVAÐ VERÐUR UM HJÚKRUNARKONURNAR?

Skortur á hjúkrunarfræðingum er gömul saga og ný. Hér er sagt frá stöðunni 1942 og er margt sem lesendur ættu að kannast við. Á næstu árum munu til dæmis óvenjumargir hjúkrunarfræðingar fara á eftirlaun. Eitt sem hefur breyst er að hjúkrunarfræðingar hætta ekki lengur störfum þegar þeir giftast.

Undanfarin ár hefir borið töluvert á því að vöntun væri á lærðum hjúkrunarkonum til almennra hjúkrunarstarfa. Og hefur þessari spurningu oft verið varpað fram: Hvað verður um hjúkrunarkonurnar?

Þar sem útlit er fyrir að enn meiri vöntun á lærðum hjúkrunarkonum verði í ár en verið hefir, virðist þess full þörf að athuga nánar hvernig sakir standa ef hægt yrði að ráða af því hvað gera þarf til þess að leysa þetta mikla vandamál sem hjúkrunarkvennaskorturinn er að verða.

Tölur þær, sem hér fara á eftir, eru teknar af athugunum sem gerðar hafa verið á félagaskrá FÍH og eru svör við þessum spurningum:

1. Hvað eru hjúkrunarkonurnar margar?
2. Hvað eru margar þeirra giftar?
3. Hvað eru margar hinna giftu hjúkrunarkvenna við störf?
4. Hvað eru margar við störf:
 - a. Á sjúkrahúsum?
 - b. Við heilsuvernd?
 - c. Við einkahjúkrun?
 - d. Önnur störf er heyra undir þjóðfélagsmál?
5. Hvað eru margar stöður til óskipaðar?
6. Hvað er hægt að búa til mikilli stöðufjölgun árlega?
7. Hvað hafa útskrifast margar hjúkrunarkonur árlega?

175 hjúkrúnarkonur eru félagar í FÍH, af þeim eru 59 giftar, þar af 7 erlendis, 6 giftar hjúkrúnarkonur eru við störf eins og stendur. Af þessum 116 eru 11 erlendis, 5 eru frá störfum sökum elli eða veikinda. Við störf eru því 106 hjúkrúnarkonur. Af þeim starfa:

- 80 við sjúkrahús.
- 19 við heilsuvernd.
- 3 við einkahjúkrun.
- 4 við önnur störf er heyra undir þjóðfélagsmál.
- Um 8-10 stöður eru óskipaðar, eins og stendur, ef ekki fleiri.

Það má búast við allt að því 5 nýjum stöðum árlega. T.d. mynduðust 8 nýjar stöður frá því síðari hluta ársins 1941 til þessa tíma, er hafa verið skipaðar.

Síðastliðin 10 ár hafa útskrifast 99 hjúkrúnarkonur úr Hjúkrúnarkvennaskóla Íslands og eru það 10 á ári að meðaltali. Af þessum 99 konum eru 37 giftar og 2 dánar.

Af þessu verður séð að langflestar hjúkrúnarkonur hætta störfum vegna giftinga og gefa flestar þeirra ekki kost á sér til starfa eftir það. Þessi og önnur ófyrirsjáanleg fráföll lærdra hjúkrúnarkvenna hafa ekki verið bætt upp. En aftur á móti hefir hingað til, vegna góðrar aðsóknar að skólanum, verið hægt að gera fyrir fráföllum á nemunum, en þau verða alltaf nokkur, einkallega í byrjun námstímans, með því að taka fleiri nema í forskóla Hjúkrúnarkvennaskólans sem grípa má til ef þörf gerist. Þetta gerir það að verkum að skólinn er alltaf fullskipaður á öllum tímum.

Námstímabilið er 3 ár eins og kunnugt er, en það er ekki alltaf athugað að árið eftir að hjúkrúnarkonurnar útskrifast stunda þær 6 mánaða framhaldsnám á geðveikrahælinu á Kleppi og margar 4 mánaða framhaldsnám á skurðstofu Landspítalans. Þær koma því ekki til greina sem fullgildir vinnukraftur fyrr en eftir tæplega 4 ár frá því þær byrja námið. Fyrir stríðið dvöldu ávallt margar hjúkrúnarkonur við framhaldsnám erlendis, og er sjálfsgagt að gera ráð fyrir að eftir stríð sæki í sama horfið.

Sú breyting var gerð á fyrirkomulagi skólans síðastliðið ár að nemarnir eru nú teknir inn haust og vor. Þetta gerir það að verkum að dreifing vinnukraftarins verður jafnari yfir árið.

Nú munu margir spyrja: Hvers vegna er ekki nemum hjúkrúnarkvennaskólans fjölgað? Það er eðlilegt að svona sé spurt því það ætti að vera sú einfalda lausn málsins að bæta við nemum. En allir sem til þekkja vita að það er óframkvæmanlegt að fjölga nemum af þeim ástæðum sem nú skal greina.

Í fyrsta lagi, ef fleiri nemar væru teknir myndi hlutfallið milli þeirra og lærdra hjúkrúnarkvenna á spítalanum raskast um of.

Í öðru lagi er það algerlega útilokað meðan skólinn fær ekki eigið húsnæði að bæta við fleiri nemum. Aftur á móti, ef byggt yrði yfir skólann og þriðja hæð sjúkrahússins yrði tekin til afnota fyrir sjúklinga, eins og upphaflega var fyrirhugað, myndi lærdum hjúkrúnarkonum fjölga og yrði þá strax hægt að bæta við nemum og myndi sú aukning nema allt að því 5-6 nemum árlega.

Það er ekki hægt að véfengja þá staðreynd að skortur hjúkrúnarkvenna í landinu hlýtur innan skamms að draga úr eðlilegri þróun heilbrigðismála þjóðarinnar. Hjúkrúnarkonan er virkur aðili í framkvæmdum þessara mála og án hennar getur rekstur sjúkrahúsa eða fullkomlega skipulögð heilsuverndarstarfsemi ekki þrífist. Fyrir utan það að ef til hernaðaraðgerða kæmi hér á landi á næstunni og óbreyttir borgarar yrði fyrir slysum myndi skortur á hjúkrúnarkonum hljóta að hafa mjög alvarlegar afleiðingar.

Svona standa nú sakirnar í þessu máli og er það augljóst að þetta er ekki vandamál hjúkrúnarstéttarinnar einnar og verður því ekki leyst af henni, heldur þjóðfélagslegt vandamál sem allir borgarar eiga rétt á að verði tekið til úrlausnar án frekari tafa.

Greinin birtist upphaflega í 1. tölublaði Hjúkrúnarkvennablaðsins 1942. Höfundur greinar (S.B.) er að öllum líkindum Sigríður Bachmann en hún var þá ritari í stjórn Félags Íslenskra hjúkrúnarkvenna. Á þessum tíma starfaði hún á Akureyri en sjö árum síðar var hún ráðin skólastjóri við Hjúkrúnarkvennaskóla Íslands.

LEIÐBEININGAR UM RITRÝNDAR GREINAR UPPFÆRÐAR

Fræðiritnefnd hefur nú gefið út uppfærðar leiðbeiningar til höfunda ritrýndra greina ásamt leiðbeiningum til ritrýna. Einnig hafa verið gerðir nýir gátlistar. Skjölín má finna á vef tímaritsins.

Handrit send inn eftir 1. mars 2015 með beiðni um ritrýni þurfa að vera frágengin samkvæmt nýjum leiðbeiningum. Höfundar annarra greina, þar sem vitnað er í heimildir, eru einnig hvattir til þess að kynna sér heimildareglurnar.